

Na te Taraehara a Iesu Mesia e faariro ia tatou mai to tatou Metua i te Ao ra, ia nehenehe hoi ia tatou ia ora amui e a muri noa'tu i roto i to tatou mau utuafare.

Aita'tu e haapiiraa tumu hau atu i te faufaa rahi no ta tatou ohipa maori râ te Taraehara a Iesu Mesia. A faaite i te mau taime tano atoa e titauhia i to outou iteraa papû no ni'a i te Faaora e no te mana no Ta'na tusia Taraehara. A faaohipa i te mau papa'iraa mo'a o te haapii nei no ni'a Ia'na e no te aha Oia i roto ai ei hoho'a maitai no te mau taata atoa i roto i te oraraa nei.⁴ Titauhia ia outou ia tuatapapa itoito maitai. Eiaha e faaapiapi ia outou i te mau mea faufaa ore oi ere ai outou i te haapii mai i te haapiiraa tumu e te mau haapiiraa a te Fatu. Ma te hoê niu papû o te haapiiraa, e riro mai outou ei puna puai no te faaite i te parau mau faufaa ia vetahi ê o te hiaai rahi nei i te reira.

E tavini maitai atu â tatou i to tatou Metua i te Ao ra na roto i te faaûruraa parau-ti'a ia vetahi ê e te taviniraa ia ratou.⁵ Te hi'oraa rahi roa'e tei ora i te fenua nei, o to tatou ia Faaora, o Iesu Mesia. Ua î ta'na tau taviniraa i te tahuti nei i te haapiiraa, te taviniraa e te here ia vetahi ê. Ua parahi Oia i piha'ihio i te feia o tei haavâhia e mea ti'a ore Oia ia parahi i piha'ihio. Ua here Oia ia ratou tata'itahi. Ua ite Oia i to ratou mau hinaaro e ua haapii atu ia ratou i Ta'na evanelia. Te ani nei Oia ia tatou ia pee i To'na hi'oraa maitai roa.

Ua ite au e, Ta'na evanelia, o te e'a ia no te hau e te oaoa i roto i teie nei oraraa. Ia haamana'o tatou i te rave i te mea Ta'na i rave, na roto i te faaite-
raa i to tatou here, te ti'aturi e te ite no te parau mau ia vetahi ê o tei ore â i farii i te maramarama anaana o te evanelia. I te i'oa o Iesu Mesia, amene. ■

TE MAU NOTA

1. Ioane 13:15.
2. Mose 1:39.
3. Hi'o Ioane 13:15.
4. Hi'o, ei hi'oraa, Luka 22:39-46 ; Ioane 8:3-11 ; Philipi 4:13 ; Iakobo 5:15-16 ; 1 Ioane 1:7 ; 2 Nephi 1:15 ; 2 ; 25:17-30 ; 31 ; Iakoba 4 ; Alama 7 ; 42 ; 3 Nephi 11-30 ; Moroni 10:32-33 ; Te Parau Haapiiraa e te mau Parau Fafau 18:10-16 ; 19:13-19 ; 29:3 ; 88:1-13 ; 138:2-4 ; Mose 5:6-12.
5. Hi'o Mataio 22:35-40 ; Mosia 2:17.

Na Elder Robert D. Hales

No te Pûpû no te Tino Ahuru ma Piti Aposetolo

« Ua hinaaro outou ia'u ra, e haapa'o i ta'u parau »

Te faa'ohiparaa i to tatou ti'amâraa no te haapa'o, te auraa ra, e ma'iti tatou ia « haapa'o noa'tu te tupu »

Te mau taea'e e te mau tuahine, i roto i te mau haapiiraa atoa no ni'a i te oraraa o te Faaora, aita e mea papû a'e e te mana rahi a'e i te haapiiraa no te haapa'o.

Te hi'oraa o te Faaora

I roto i te Apooraa i te Ra'i ra, ua orure hau Lucifer o mua i te faa-nahoraa a te Metua i te Ao ra. Ratou o tei pee ia Lucifer, ua faaea to ratou haereraa mure ore i mua i reira—A hi'o maitai o vai ta outou e pee ra !

Ei reira, ua faa'ite Iesu i Ta'na faa-otiraa ia haapa'o, ma te parau e, « e te Metua, ia haapa'ohia to oe hinaaro, e no oe te hanahana e a muri noa'tu ».¹ I roto i Ta'na tau taviniraa, « ua roohia Oia i te faahemaraa aita râ oia i haapa'o i taua mau mea ra ».² Oia mau, « i [haapii] oia i te auraro i to'na ra mau pohe ».³

No te mea ho'i e, ua haapa'o to tatou Faaora, ua tara ê Oia i ta tatou mau hara, ma te faati'a ia tatou ia ti'afaahou mai e te faaineineraa i te rave'a no tatou no te ho'i atu i to tatou

Metua i te Ao ra o tei ite ho'i e, e hape tatou a haapii ai tatou i te haapa'o i roto i te oraraa tahuti nei. Ia haapa'o tatou, e farii tatou i Ta'na tusia, no te mea te ti'aturi nei [tatou] e, na roto i te Taraehara a Iesu Mesia e ti'a ai i te taata atoa ia faaorahia, na roto i te haapa'oraa i te mau ture, te mau oro'a, e te mau faaueraa i horo'ahia i roto i te Evanelia ».⁴

Ua haapii Iesu ia tatou ia haapa'o na roto i te reo ohie, e ia ohie ia maramarama : « Ua hinaaro outou ia'u ra, e haapa'o i ta'u parau ».⁵ e « a haere mai ai a pee mai ai ia'u »⁶

Ia bapetizo-ana'e-hia tatou, e « rave [tatou] i te i'oa o te Mesia » e « fafau [tatou] i te faufaa i te Atua, oia ho'i ia haapa'o maitai [tatou] e tae noa'tu i te hopea o to [tatou] ora nei ».⁷ I te mau sabati atoa, te faaapi nei tatou i te fafau no te bapetizoraa na roto i te raveraa i te oro'a e te faa'iteraa e, ua hinaaro tatou ia haapa'o i te mau faaueraa. E imi tatou i te faaoreraa hapa no te mau mana'o, te mea i te aau e aore ra te mau ohipa e ere i te

mea tu'ati i te hinaaro o to tatou Metua i te Ao ra. A tatarahapa ai tatou na roto i te fariu-ê-raa i te haapa'o-ore-raa e na roto i te haapa'o-faahou-raa, te faaite ra tatou i to tatou here No'na.

Te mau huru haapa'o

A ora ai tatou i te evanelia, e nuu tatou i mua i roto i to tatou maramarama i te parau no te haapa'o. I te tahi taime, e faahemahia paha tatou ia rave i te mea ta'u e pii nei te « haapa'o a te taata tino nei », no te reira e pato'i tatou i te haapa'o-ore-raa i te ture a te Atua no te mono i te reira i to tatou paari e aore ra to tatou hiaai e aore

ra tae noa'tu i te tuiroora. No te mea ho'i e, te ravehia nei te reira e rave rahi taata, e faaiti mai te reira faahuru-ê-raa i te haapa'o i te mau faatureraa a te Atua i roto i ta tatou mau peu e ta tatou mau ture.

I te tahi taime, e ô te mau melo i roto i te « haapa'o ma'itiiti », i te faaiteraa atu e ua here i te Atua e i te faatureraa i te Atua ma te pاهرuraa e te ma'itiraa eaha te mau faaueraa e te mau haapiiraa—te mau haapiiraa e te mau parau a'o a Ta'na mau peropheta—o ta ratou e pee hope roa'tu.

Te vai ra te tahi te haapa'o ma'itiiti nei no te mea eita e roaa ia ratou ia

haro'aro'a i te mau tumu atoa no te hoê faaueraa, mai te mau tamarii aita e maramarama nei i te mau tumu atoa no te ture e te parau a'o a to ratou na metua. Tera râ, ua ite noa tatou i te tumu tatou e pee ai i te mau peropheta, no te mea, o teie te Ekalesia a Iesu Mesia, e na te Faaora e arata'i i Ta'na mau peropheta i roto i te mau tau tuuraa atoa.

E ia hohonu atu â to tatou maramaramaraa i te parau no te haapa'o, e haro'aro'a mai tatou i te tumu faufaa no te ti'amâraa. I te taime tei roto Iesu i te ô no Getesemane, ua pure Oia e toru taime i To'na Metua i te Ao ra, « e tau Metua e, i ti'a ra, e hopoi ê atu i teie nei aua, ia tupu râ to oe hinaaro, eiaha to'u ». ⁸ Eita ihoa te Atua e taataahi i to te Faaora ti'amâraa, na To'na râ aroha, ua tonu mai Oia i te hoê melahi no te haapuui i Ta'na Tamaiti Here.

Ua faaruru te Faaora i te tahi atu tamataraa i ni'a i te Golagota, i te taime, ua ti'a Ia'na ia pii i te mau tiria melahi no te iriti Ia'na mai ni'a mai i te satauro, ua rave râ Oia i Ta'na iho ma'itiraa ia haapa'o e ia faaoroma'i e hope noa'tu e ia rave faaoti i Ta'na tusia taraehara, noa'tu te mamae rahi e te pohe atoa.

Te haapa'o faito paari maitai i te pae varua, o te « haapa'o ia a te Faaora ». Na te here mau i te Metua i te Ao ra e i Ta'na Tamaiti e faaitoito mai i te reira. Ia haapa'o ana'e tatou ma te hinaaro mau, mai ta to tatou Faaora i rave, e poihere tatou i teie mau parau a to tatou Metua i te Ao ra : « Ta'u Tamaiti here teie, ua mauruuru roa vau ia'na ». ⁹ E i ti'aturi tatou ia faaroo atu, a tomo atu ai tatou i mua i te aro o te Metua i te Ao ra, « ua ti'a roa, e teie nei tavini maitai e te haavare ore... e haere oe i roto i te... oaoaraa a to fatu ». ¹⁰

Te faa'ohiparaa i to tatou ti'amâraa no te haapa'o, te auraa ra, e ma'iti tatou ia « haapa'o noa'tu te tupu ». ¹¹ E titauhia te haavîraa ia'na iho, e e faatae mai te reira i te ti'aturiraa, te oaoa mure ore e te hoê mana'o manuiia no tatou, na roto i te hi'oraa maitai, no te feia na piha'iho ia tatou ; e e tae atoa mai te hoê fafauaraa hohonu ia'na iho no te patururaa i te feia faatere o te

autahu'araa e ia pee i ta ratou mau haapiiraa e ta ratou a'oraa.

Te mau hopearaa

No te ma'iti eaha te haapa'o, e mea au ia haamana'o i te mau hopearaa o ta tatou mau ma'itiraa. Ua maramarama anei Lucifero e te feia i pee Ia'na i te hopearaa no ta ratou ma'itiraa ia pato'i i te faanahoraa a te Metua i te Ao ra? No te aha pai ia ratou i rave ai i te reira ma'itiraa ri'ari'a? E ti'a atoa ia ui tatou ia tatou iho i teie huru uiraa: no te aha te tahi o tatou e ma'iti ai ia haapa'o ore e ua ite ho'i tatou i te mau hopearaa mure ore o te hara? Te horo'a nei te mau papa'iraa mo'a i te ho'e pahonoraa: te tumu Caina e te tahi o te mau tamarii a Adamu e a Eva i ma'iti ai ia haapa'o ore, no te mea, « hau atura to ratou here ia Satane i te Atua ». ¹²

To tatou here i te Faaora o te taviri ia no te haapa'o mai te Faaora ra te huru. Ia tutava ana'e tatou i te haapa'o i roto i teie nei ao, te faa'ite ra ia tatou i to tatou here e to tatou faatura i te mau tamarii atoa a te Metua i te Ao ra. Teie noa râ, eita e ti'a i teie here no te tahi taata ia tau i te mau faaueraa a te Atua, tei horo'ahia no to tatou maitai! Ei hi'oraa, te faaueraa « eiaha... e taparahi, eiaha atoa e rave i te ho'e mea mai te reira te huru » ¹³, ua niuhia te reira i ni'a i te ture pae varua e paruru nei i te mau tamarii atoa a te Atua, tera atoa tei ore â i fanauhia. Ua itea-maoro-hia e, ia tau'a ore tatou i teie ture, e oto faito ore te tae mai i te hopea. Noa'tu râ, te mana'o nei te tahi e, e faati'ahia ia faahope i te ora o te ho'e aiû aita i fanauhia'tura no te tahi tumu rii navenave e aore ra te nahonaho

Noa'tu e faatanohia te haapa'o-ore-raa, eita roa te ture pae varua e tau, e na reira atoa te mau faahopearaa, e arata'i atu râ te reira i te ahuehue, te papû-ore-raa, te overeraa i ni'a i te mau puromu e'e, te mo'eraa e te mau iui. Ei pipi na te Mesia, e titauraa mo'a ta tatou ia turu i Ta'na mau ture e mau faaueraa e te mau fafauraa o ta tatou i rave i ni'a iho ia tatou.

I te ava'e titema 1831, ua piihia te tahi o te mau taea'e ia tauturu ia tamarû i te mau mana'o au ore tei

haapararehia no ni'a i te Ekalesia. Na roto i te peropheta Iosepha Semita, ua arata'i te Fatu ia ratou ia au i te ho'e avei'a mâtau ore e te hitimahuta:

« A faahaamâ atu i to orua mau enemi; a piiatu ia ratou ia farerei ia orua i te vahi taata e i te vahi taata ore ho'i... »

« No reira, a tuu atu ia afa'i mai i to ratou ra mau feruriraa puai roa ei pato'iraa i te Fatu »

« ... Aore ho'e mauhaa o te tuuhia mai ei pato'iraa ia orua o te manuia; »

« E mai te mea e faateitei mai te ho'e taata i to'na reo ei pato'iraa ia orua e faahaamâhia oia i roto i to'u ihora tau mau. »

« No reira, a haapa'o i ta'u mau faaueraa; e parau mau ia e te ti'a ho'i ». ¹⁴

Te mau haapiiraa i roto i te mau papa'iraa mo'a

Ua i te mau papa'iraa mo'a i te hi'o-raa o te mau peropheta tei haapiihia i

te mau haapiiraa no te haapa'o na roto i ta ratou iho ohipa.

Ua haapiihia Iosepha Semita i te mau hopearaa no te fatiraa i raro a'e i te onoonoraa a to'na hamanimaitai, to'na hoa e papa'i parau, o Martin Harris. Ei pahonoraa i te mau onoonoraa a Martin, ua ani Iosepha i te Fatu i te parau faati'a ia horo'a'tu i na api 116 no te Buka a Moromona ia ti'a ia Martin ia faa'ite atu i to'na utuafare, ua pahono râ te Fatu ia Iosepha ia parau atu, aita. Ua onono faahou Martin ia Iosepha ia ani faahou i te Fatu. I te toruraa o te aniraa a Iosepha, ua horo'a te Fatu i te parau faati'a i na e pae taata ia hi'o i te mau papa'iraa. « Ua tapu roa Martin ia ruuruu ia'na i teie faaueraa. I te taeraa'tu oia i te fare, tei ni'a atura ia'na te onoonoraa, ua mo'e ia'na i ta'na i tapu e ua faati'a i te tahi atu taata ia hi'ohi'o i te mau papa'iraa, e na roto i te tahi rave'a paari, ua haruhia mai roto mai to'na rima ». ¹⁵ e

ua mo'e te reira. Ei faahopearaa, ua avauhia Iosepha e te Fatu e aita faahou ta'na e parau faati'a no te tamau i te iriti i te Buka a Moromona. Ua mauui roa Iosepha e ua tatarahapa i to'na fatiraa i mua i te onoonoraa a te mau taata. I muri iho roa mai, ua faati'ahia Iosepha e rave faahou i ta'na ohipa iritiraa. Ua haapii Iosepha i te hoê haapiiraa faufaa rahi no ni'a i te haapa'o, e ua vai noa te reira e e hope noa'tu to'na oraraa !

Ua horo'a te peropheta Mose te tahi atu hi'oraa. I te haapa'oraa Mose e rave i te hoê vahine Etiopia, ua vahavaha Miriama e o Aarona ia'na. Ua avau râ te Fatu ia raua, ma te parau e, « te parau vaha noa nei au ia [Mose] ». ¹⁶ Ua faa'ohipa te Fatu i teie ohipa maere no te haapii i te mau melo o te Ekalesia i to tatou nei tau tuuraa. I te matahiti 1830, teitei maitai te reo o Hiram Page e, te farii nei

oia i te heheuraa no te Ekalesia. Ua faatitūifaro te Fatu ia'na ma te haapii atoa i te feia mo'a, « e haapa'o oe i te mau mea ta'u e horo'a'tu ia [Iosepha] ra, mai ia Aarona atoa », ¹⁷ « no te mea te farii nei oia i te reira mai te au i ta Mose i na reira ra ». ¹⁸

E hopoi mai te haapa'o i te mau haamaitairaa, « e ia noaa mai ia tatou te hoê haamaitairaa no ô mai na i te Atua ra, ua na roto ia i te haapa'oraa i taua ture i faatumuhia'i no te reira ». ¹⁹

Te haapiihia nei te haapa'o na roto i te hi'oraa. Na roto i to tatou huru oraraa, te haapii nei tatou i ta tatou mau tamarii, « e haapii oe i te paari i to oe apîraa ; oia ia, e haapii oe i te haapa'oraa i te mau faaue a te Atua ra i to oe apîraa ». ²⁰

Na roto i te haapa'o tatou e puai mai ai e e puai atu â, e e riro tatou i te faaoroma'i ma te faaroo rahi i roto

i te mau tamataraa e te mau fifi no ananahi. Na To'na haapa'o i Getesemane i faaineine i te Faaora ia haapa'o e ia faaoroma'i e tae noa'tu i te hopea, i Golagota.

E au mau taea'e e au mau tuahine, te tu'ati nei te mau parau a Alama i te mana'o o to'u auu :

« E teie nei, e ta'u mau taea'e here, te parau atu nei au i teie mau mea ia outou na, ia faaara vau ia outou ia ite i tei au ia outou ia rave i mua i te Atua ra, ia haere outou ma te hapa ore i mua ia'na... »

« E teie nei, ua hinaaro vau ia riro outou ei feia haehaa, e te auraro, e te marû... e te itoito i te haapa'oraa i te mau faaue a te Atua i te mau mahana atoa ra ». ²¹

Te faaite nei au i to'u ite taa ê e, te ora nei to tatou Faaora. No te mea ua haapa'o Oia, « e pi'o ho'i te mau turi atoa i raro, e fa'i ho'i te mau vaha atoa i mua ia'na ra... o oia [to tatou Faaora] ». ²² Ia rahi ho'i to tatou here Ia'na e ia hope roa ho'i to tatou ti'aturiraa ia'na i roto i te faaroo, ia ti'a atoa ia tatou ia haapa'o, ia tape'a i Ta'na mau faaueraa e ia ho'i no te ora Ia'na ra e a muri noa'tu i roto i te basileia o to tatou Atua o ta'u pure na roto i te i'oa o Iesu Mesia, amene. ■

TE MAU NOTA

1. Mose 4:2.
2. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 20:22.
3. Hebera 5:8.
4. Hi'o Te mau Hiro'a Faaroo 1:3.
5. Ioane 14:15.
6. Luka 18:22.
7. Mosia 5:8.
8. Mataio 26:39 ; hi'o atoa te mau irava 42, 44.
9. Mataio 3:17 ; hi'o atoa 3 Nephi 11:7.
10. Mataio 25:21.
11. « A haapa'o », *Te mau himene*, n°143.
12. Mose 5:13.
13. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 59:6.
14. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 71:7-11.
15. Joseph Fielding Smith, *Essentials in Church History*, (1922) 65 ; hi'o atoa Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 3.
16. Numera 12:8.
17. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 28:3.
18. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 28:2.
19. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 130:21 ; hi'o atoa te irava 20.
20. Alama 37:35.
21. Alama 7:22-23.
22. Mosia 27:31.